

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin**Långsam handläggning vid Polismyndigheten Dalarna och
Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Falun, av en förundersökning
rörande misshandel av barn**

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot kammaråklagaren BB vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Falun, för handläggningstiden i en förundersökning om barnmisshandel.

Utredning

Handlingar i åklagarkammarens ärende AM-58698-08 infordrades och granskades. Vidare inhämtades muntliga upplysningar från BB och polis-inspektören CC vid Polismyndigheten Dalarna.

Av utredningen framgick följande. Två polisanmälningar om misshandel av barn födda på 2000-talet upprättades den 7 april 2008 och en person antecknades som skäligen misstänkt. En vecka senare gav BB polisen direktiv om att förhör med vittnen skulle hållas. Förhör hölls drygt två månader senare, i slutet av juni, och förhørsutskriften inkom till åklagarkammaren i mitten av juli. BB begärde då att målsägandena, fyra barn, skulle höras. Han har uppgett att det var angeläget att de hördes vid samma tillfälle. Förhören kom till stånd i början av september. Sedan ett kompletterande förhör verkställdes gav BB den 25 oktober direktiv om att tre personer skulle delges misstanke om brott. I mitten av december beslutade han att utredningen skulle slutdelges och ett förundersökningsprotokoll redovisades den 26 januari 2009.

BB uppgav vidare att han i mars 2008 tog över relationsvårdsspecialistens rotel och att han samtidigt behöll sina ”gamla” ärenden. Han betecknar personalsituationen vid den tiden som ”krisartad”. Vidare uppgav han att utöver ovanstående kontakter har han skickat e-post till polisen i augusti 2008 vilka meddelanden av misstag inte diarieförts. Han påminde också polisen flera gånger om slutdelgivningen.

CC upplyste att han under våren och sommaren 2008 var tillförordnad chef för familjevårdsenheten. Arbetsbelastningen var ”enorm”. Han informerade länspolismästaren om personalsituationen och hade också en dialog med berörda

åklagare, bl.a. BB. – Fram till den 25 juni var han antecknad som handläggare hos polisen men under den tiden vidtogs inga förundersökningsåtgärder. Han lyckades under sommaren 2008 att få en erfaren utredningsman från en annan enhet att hålla förhör i ärendet. Sedan förhören redovisats och ärendet förts tillbaka till familjevårdsenheten kom handläggningen åter igång efter sommaren.

Bedömning

När det, som i det nu aktuella fallet, rör sig om en förundersökning i vilken målsägandena är under 18 år ställs det i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948, FUK) upp ett särskilt krav på skyndsamhet. Enligt bestämmelsen ska en förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktas mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Exempel på sådana särskilda omständigheter som kan motivera ett överskridande av den aktuella tidsfristen är att det är fråga om en mycket omfattande brottsutredning eller att många barnförhör behöver hållas. Personalbrist eller förekomst av ett stort antal andra ärenden av förturskaraktär utgör däremot inte skäl att överskrida fristen (se SOU 2000:42 s. 91).

Det är undersökningsledaren som har ansvar för förundersökningen i dess helhet. Han ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rätts-säkerhetsintressen tas till vara. Undersökningsledaren ska också ge dem som biträder honom behövliga direktiv för arbetet (1 a § FUK).

Av utredningen framgår att förundersökningar rörande misstanke om misshandel av barn inleddes den 7 april 2008 och att en person samma dag noterades som skäligen misstänkt. Beslut i åtalsfrågan skulle då, om det inte fanns skäl att överskrida fristen, ha fattats senast den 7 juli 2008. Vid den tidpunkten hade ännu inte några utredningsåtgärder redovisats till åklagaren. Det kom därefter att dröja ytterligare ca 6 månader innan utredningen slutförts och förundersökningsprotokoll redovisades.

Såväl CC som BB har hänvisat till att arbets-belastningen varit mycket stor. CC har bl.a. angett att detta är skälet till att det över huvud taget inte vidtogs några åtgärder innan fristen i ärendet i princip löpt ut. Som angetts ovan är brist på utredningspersonal inte en godtagbar anledning att överskrida fristen. Handläggningen hos polisen förtjänar därför kritik.

Såvitt gäller BB har han, som förundersökningsledare, haft ett övergripande ansvar för utredningen. Eftersom en särskild frist gällde för handläggningen ställdes särskilda krav på aktivitet från hans sida. Han borde därför, som han själv uppgett, ha påmint polisen om ärendet, inte minst när han under tre månader inte erhö

någon redovisning av åtgärder enligt de direktiv han gett. Han hade också bort dokumentera de kontakter han hade med polisen i augusti och december 2008.

Jag har de senaste veckorna kritiserat såväl polisen i Dalarna som åklagarkammaren i Falun för långsam handläggning av två ärenden i vilka särskilda frister gällt för handläggningen (JO:s dnr 576-2008 och 1848-2008). Även i dessa ärenden, i vilka beslut i åtalsfrågan inte hade fattats inom givna frister, hänvisades till en mycket stor arbetsbörda hos såväl polisen som åklagarkammaren. Eftersom bristerna i handläggningen i de ärendena delvis avser tid före den som är aktuell i detta ärende är det givetvis bekymmersamt att arbetssituationen, såvitt framkommit, inte synes ha förbättrats. Jag har övervägt om jag av den anledningen skulle inhämta yttrande från respektive myndighetschef men inte funnit detta vara nödvändigt. Jag utgår emellertid från att det förhållandet att polis och åklagare under kort tid i flera ärenden erhållit kritik föranleder dem att vidta erforderliga åtgärder. Jag noterar att polismyndigheten i ärende 576-2008 angett att myndigheten under år 2008 genomfört en organisationsöversyn där bl.a. frågan om ungdomsgruppernas bemanning och organisatoriska tillhörighet behandlas och utgår från att översynen även omfattar ärenden med målsäganden under 18 år.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.